

Ozonski omotač znatno se oporavio

Kategorija: SVIJETAžurirano: Utorak, 10 Siječanj 2023 09:03
Objavljeno: Utorak, 10 Siječanj 2023 09:03

Ozonski omotač polako se, ali primjetno oporavlja, a ovim bi se tempom 'ozonska rupa' iznad Antarktika, na mjestu na kojemu je sloj najtanji mogla u potpunosti popuniti za otprilike 43 godine, kaže se u novome izvješću Ujedinjenih naroda.

Znanstvena procjena koja se provodi svake četiri godine pokazala je da se zaštitni omotač oporavlja, više od 35 godina otkako je postignut globalni dogovor o tomu da se više ne proizvode niti upotrebljavaju kemikalije koje nagrize sloj ozona u Zemljinoj atmosferi.

Ozonski omotač ključan je jer štiti život na Zemlji od štetnog ultraljubičastog zračenja, a stručnjaci ga povezuju s nastankom raka kože i katarakte te ga dovode u vezu s oštećenjem usjeva.

"Vidimo da se stvar popravljaju u gornjoj stratosferi i u području ozonske rupe", rekao je Paul Newman, jedan od znanstvenika koji su sudjelovali u procjeni.

Rupa u ozonskom omotaču nastala je onečišćenjem koje je uzrokovao čovjek, posebice klorofluorouglicima (CFC) koje su nekoć ispuštali hladnjaci.

Premda je, po izvješću predstavljenom u ponedjeljak na konvenciji Američkoga meteorološkog društva u Denveru napredak prilično spor, vijest ohrabruje.

Naime, globalna prosječna količina ozona na visini od 30 kilometara atmosfere neće se vratiti na razine prije razrjeđivanja iz 1980. do otprilike 2040. godine, stoji u izvješću te se ističe da se na Arktiku neće vratiti u normalu sve do 2045.

Još je teže stanje na Antarktiku, gdje je ozonski sloj toliko tanak da je u njemu nastala golema rupa koja se neće u potpunosti oporaviti do 2066. godine.

Znanstvenici i zagovornici zaštite okoliša pozdravljaju nastojanje da se smanji ozonska rupa te je smatraju jednom od najvećih ekoloških pobjeda čovječanstva.

Sve je počelo sporazumom iz 1987., nazvanim Montrealski protokol, kojim je zabranjena upotreba kemikalija često korištenih u rashladnim uređajima i u aerosolima.

Godine 2016. Sporazumom iz Kigalija predviđeno je i postupno izbacivanje iz upotrebe hidrofluorouglijika (HFC), iznimno štetnih plinova za klimu koji se koriste u hladnjacima i u klima uređajima. Bude li se sporazum poštovao, mogao bi smanjiti globalno zatopljenje za 0,5°C do 2100. godine, procijenili su stručnjaci.

Ozonski omotač se prostire u donjem sloju stratosfere od oko 10 do 50 kilometara iznad Zemlje. Njegova debljina varira ovisno o mjestu i godišnjem dobu.

"Poduzete aktivnosti predstavljaju presedan kada je posrijedi klimatsko djelovanje. Uspjeh koji smo postigli da bismo postupno isključili kemikalije koje proždiru ozon pokazuje nam što se može i mora hitno poduzeti - smanjiti korištenje fosilnih goriva, smanjiti emisiju stakleničkih plinova i na taj način ograničiti globalni porast temperature", rekao je glavni tajnik Svjetske meteorološke organizacije, prof. Petteri Taalas.

Ozonski omotač znatno se oporavio

Kategorija: SVIJETAžurirano: Utorak, 10 Siječanj 2023 09:03

Objavljeno: Utorak, 10 Siječanj 2023 09:03

Na znakove ozdravljenja ozonskog omotača znanstvenici su ukazali još prije četiri godine, no tada su rezultati bili preliminarni i ne toliko značajni.

"No brojke koje se odnose na oporavak ozonskog omotača sada su se poboljšale i stabilne su", rekao je Newman.

Dvije glavne kemikalije koje proždiru ozon nalaze se u nižim razinama atmosfere, rekao je Newman, glavni znanstvenik za ovu tematiku u NASA-inu Goddard Space Flight Centru.

Razine klora pale su za 11,5 posto u odnosu na vrhunac iz 1993., a razine broma, koji je učinkovitiji kada je riječ o uništenju ozona, ali se nalazi na nižim razinama, pale su za 14,5 posto od vrhunca iz 1999., stoji u izvješću.

"Činjenica da su razine broma i klora prestale rasti i da padaju, pravi je dokaz učinkovitosti Montrealskog protokola", istaknuo je Newman.

Zbog ovakvih nastojanja i aktivnosti "svake godine od razvoja raka kože spase se dva milijuna ljudi", rekla je direktorica Programa Ujedinjenih naroda za okoliš Inger Andersen.

Premda je izvješće predstavljeno kao dobra vijest, znanstvenici upozoravaju da bi geoinženjerski projekti čija je svrha ograničiti globalno zagrijavanje mogli ugroziti taj napredak jer imaju neželjeni učinak. (Hina/foto NASA)

